

HR

PROFIL ZEMLJE

HRVATSKA



IMPRESUM



IZDAVAČ:

Novi sindikat
www.novisindikat.hr
Clean Clothes Campaign
www.cleanclothes.org

TERENSKO ISTRAŽIVANJE:

Dunja Kučinac, Ivana Perić

BROŠURU UREDILA:

Ana Vragolović

PRIJEVOD NA ENGLESKI:

Julija Savić

DIZAJN:

Clean Clothes Campaign,
Barbara Blasin

FOTOGRAFIJE:

Ana Vragolović

TISAK:

Kerschoffset

NAKLADA:

500

KONTAKT:

ns@novisindikat.hr

Profil zemlje temelji se na analizi podataka o industriji odjeće dostupnih iz službenih izvora i na terenskom istraživanju. Istraživanje i izrada brošure financirani su iz EU DEAR programa "Fashioning a Just Transition", a rađeni su pod vodstvom Novog sindikata. U periodu od lipnja 2024. do lipnja 2025. obavljeno je 25 intervjua s radnicima iz 11 tvornica, izvan njihova radnog mjesta i 51 online intervju.

Citati korišteni u ovom dokumentu nisu citati radnica koje su na fotografijama. Štoviše, one ni na koji način nisu povezane s radnicama i radnicima s kojima smo razgovarali za vrijeme istraživanja.



Co-funded by
the European Union

PROFIL ZEMLJE

HRVATSKA



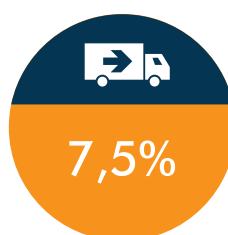
Stanovništvo¹



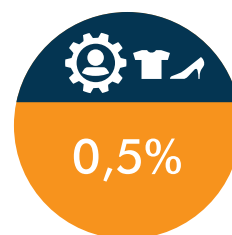
Registrirana
poduzeća i obrti²



Broj zaposlenih u
industriji tekstila,
odjeće i kože³



Udio industrije
tekstila, odjeće i
kože u ukupnom
izvozu⁴



Udio industrije
tekstila, odjeće i
kože u BDPu⁵

LJESTVICA PLAĆA

750 €

Zakonska minimalna neto plaća za 2025.

677 €

Prosječna neto plaća intervjuiranih radnika

925 €

Prosječna neto plaća u sektoru proizvodnje odjeće⁶

1326 €

Prosječna neto plaća u prerađivačkoj industriji⁷

1296 €

Prag siromaštva za četveročlanu obitelj⁸

1435 €

Procijenjena dostojanstvena plaća, prema intervjuiranim radnicima

2025 €

Dostojanstvena plaća prema izračunu Novog sindikata

¹ Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva 2021: <https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270>

² DZS, Godišnji bruto domaći proizvod za razdoblje 1995. – 2022., revidirani podaci: <https://podaci.dzs.hr/hr/priopcenja/2023/hr/nr-2023-bdp-i-nacionalni-racuni/nr-2023-2-godisnji-bdp/nr-2023-2-2-godisnji-bruto-domaci-proizvod/nr-2023-2-2-godisnji-bruto-domaci-proizvod-za-razdoblje-1995-2022-revidirani-podaci/>

³ DZS, Statistički poslovni registar

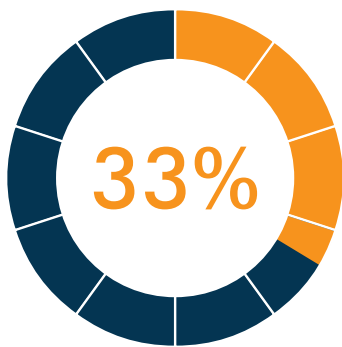
⁴ DZS, Statistika u nizu: <https://podaci.dzs.hr/media/4snl4v1e/zaposlenost-administrativni-izvori.xlsx>

⁵ DZS, Robna razmjena republike Hrvatske s inozemstvom u 2024: <https://podaci.dzs.hr/2025/hr/97249>

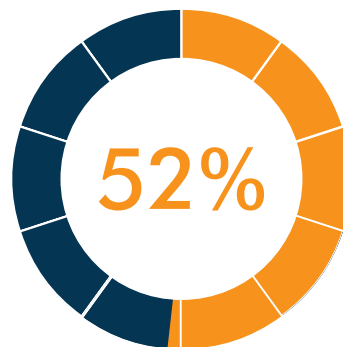
⁶ DZS: <https://dzs.gov.hr/vijesti/prosjecna-neto-placa-za-travanj-2025-iznosila-1-439-eura/2260>

⁷ Ibid.

⁸ DZS, Anketa o dohotku stanovništva: https://dzs.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Izvj%C5%A1taj%20o%20kvaliteti/ADS_2024_hr_12.06..pdf



Udio neto plaće
intervjuiranih radnika
u dostojanstvenoj
plaći



Udio neto plaće
intervjuiranih
radnika u pragu
siromaštva

HRVATSKA TEKSTILNA INDUSTRIJA DANAS

Od nekada bogate domaće industrije s vlastitom proizvodnjom sirovina i gotovih proizvoda, naša se tekstilna industrija pretvorila u sektor čiji opstanak nerijetko ovisi o stranim kooperantima.

Proces pretvorbe i privatizacije devedesetih donio je velike promjene. Samostalna proizvodnja sve se više zamjenjivala slabije plaćenim doradnim poslovima, dok je uvoz jeftinih tkanina neprestano rastao. Istovremeno se povećavala ovisnost o narudžbama stranih modnih tvrtki (brendova) koje su rad plaćale mizerno, a kad bi troškovi porasli, selile su proizvodnju u još jeftinije zemlje.

Sve to dovelo je do smanjenja broja radnika, zatvaranja tvornica i postupnog urušavanja tekstilne industrije – nekad snažnog gospodarskog oslonca, a danas sektora na rubu opstanka.

Industrija se danas sastoji od 1019 manjih kooperantskih firmi i 1267 obrta koji se uglavnom bave proizvodnjom za domaće tržište. Tri trenutno najveće tvornice pripadaju talijanskoj grupaciji Calzedonia koja broji oko 2000 radnika. Osim njih, još petnaestak tvornica ima između sto i četristo radnika, a sve ostale zapošljavaju tek po nekoliko desetaka.

Prema podacima iz srpnja 2025. industrija tekstila, odjeće, kože i srodnih proizvoda zapošljava nešto više od 16 tisuća radnika. Za usporedbu, u siječnju 2000. u njoj je radilo čak 51 tisuću radnika.

Tvornice se i dalje zatvaraju, a posljednji val gašenja pogona potaknula je pandemija koronavirusa koju su neke tvrtke iskoristile za odlazak iz zemlje. Tako je njemački *brand* Olymp

STRANI MODNI *BRENDOVI* U NAŠIM TVORNICAMA*

Benetton, Calzedonia, Marc Cain, Intimissimi, Wolford, L'Oreal, Hanro, Antonio Marras, Roberto Cavalli, Hugo Boss, Gimo's, Mercedes, BMW, Volvo, Rover, Salomon, Exenne, Solidus, Rosenbauer.

*Prema izjavama radnica i pretraživanju na internetu

naprasno prekinuo pedesetogodišnju suradnju s požeškom Orljavom, simbolom požeškog tekstila. U kolovozu 2021. Orljava je završila u stečaju, a radnice koje su desetljećima šivale košulje za njemačko tržište preko noći su ostale bez posla.

Zatvaranja su se nastavila i narednih godina. Osječki Benetton prestao je s radom početkom 2025., a posao je tada izgubilo oko 300 radnica i radnika. Benettonova kooperantska firma Leonarda iz Daruvara zatvorena je još ranije, u rujnu 2024., ostavivši svojih tridesetak radnica da se bore za neisplaćene otpremnine.

Krajem 2024. godine otvoreni su stečajevi nad još nekoliko velikih imena: varaždinskim Varteksom, tvornicom čarapa Jadran i sisačkom tvornicom konfekcije Zlatna igla – Siscia. Varteks, nekad ponos Varaždina koji je u prošlosti zapošljavao par tisuća ljudi, a do prošle godine njih 700, sada je sveden na stotinjak radnika. K tome, čakovečke tvornice Kotka i Krateks drastično su smanjile broj zaposlenih. Također pretpostavljamo da je još niz malih tvornica zatvoren bez ispaljenog metka.

Danas više od polovice zaposlenih u industriji čine osobe starije je od 45 godina, a 79 posto radne snage su žene. Lice prosječne osobe zaposlene u tekstilnoj industriji u Hrvatskoj danas je lice žene srednje do starije životne dobi, koja iza sebe ima desetljeća rada, a pred sobom neizvjesnu budućnost i nemirnu mirovinu.

U kakvim uvjetima rade, što ih pokreće i kako žive unatoč svemu istražili smo kroz naše terensko istraživanje.



*"Oglušile, oćoravile,
onesposobile se, kićma otišla,
ruke i ramena bole."*

TERENSKO ISTRAŽIVANJE

Kako bismo saznali više o uvjetima rada naših tekstilnih radnica i radnika i situaciju usporedili sa stanjem iz 2019. kada smo proveli prvo istraživanje tekstilne industrije, razgovarali smo izravno s radnicima. U 25 dubinskih intervjua radnice i radnici iz 11 tvornica podijelili su svoja iskustva. Obišli smo šest županija: Bjelovarsko-bilogorsku, Osječko-baranjsku, Požeško-slavonsku, Međimursku, Splitsko-Dalmatinsku i Varaždinsku. Iskustva smo prikupljali i kroz online anketu koju je od ožujka do svibnja 2025. godine popunila 51 osoba iz tridesetak različitih tekstilnih tvornica i obrta. Istraživanje ima i dodatnu dimenziju – uvjete rada stranih radnika zaposlenih u jednoj međimurskoj tvornici. Taj slučaj pokazuje kako se mijenja struktura radne snage u tekstilnoj industriji i kako se poslodavci odnose prema stranim radnicima.

LICE TEKSTILNE RADNICE

Ona ima više od 40 godina, udana je i majka dvoje starije djece. Jedno još uvijek živi s njom. U kućanstvu su i baka i dida, suprugovi roditelji, kojima je potrebna svakodnevna pomoć i briga.

Dan joj počinje rano ujutro. Nakon posla u tvornici, kod kuće ju čeka kuhanje, rad u kući ili oko kuće, rad u bašći ili briga oko stoke, a ponekad i sve to odjednom. Nema vremena za odmor, nema vremena za sebe – tako izgleda prosječni život tekstilne radnice koja u ovoj industriji radi barem dvadesetak godina.

Šivačice, krojačice, glačarice na pegli, radnice na mašinama poput ketlerice (za spajanje pletiva), radnice na doradnim poslovima poput slaganja i pakiranja, kontrolorke kvalitete – to su najčešća radna mjesta na kojima su radile sudionice naših intervjua.

U POGONU

Neudobne drvene stolice, stari, bučni strojevi, skućene i zagušljive radne prostorije, težak zrak zbog vlage i prašine, loša ventilacija, slabo grijanje koje se gasi usred smjene, rad po velikim vrućinama ljeti zbog neadekvatne klimatizacije – to su uvjeti u pogonima koje su nam opisale radnice.

Većina njih požalila se na probleme s bolovima u leđima, rukama ili nogama, koji postaju snažniji kad sjede u neudobnom položaju ili kad dugo stoje. Porezotine, probodeni nokti ili slabost i malaksalost zbog vrućine i umora nisu rijetki prizori. Poslovi u tekstilnoj industriji zahtijevaju ponavljanje istih radnji satima, zbog toga sve radnice imaju slične zdravstvene probleme. No, oni bi se mogli ublažiti češćim pauzama za razgibavanje tijela i odmor očiju, mijenjanjem radnog mjesta da se promijeni i radni položaj, modernizacijom strojeva, redovnim sistematskim pregledima, dužim godišnjim odmorima i sl.

Međutim, trenutno smo još na nivou robovskog rada, bez ljudskosti. Neke radnice navele su da ih voditelji proizvodnje opominju da na WC idu prečesto, da nisu smjele ići ako je u tvornicu dolazio direktor i da same nisu išle na WC jer su osjećale pritisak da rade brže i više zbog dnevnih norme.

Zbog teških uvjeta rada i svoje dobi, mnogima je češće potrebno bolovanje. No, i tu nailaze na prepreke: poslodavci ih znaju ucjenjivati neisplatom božićnice ili regresa ako odu na bolovanje, primoravaju na korištenje godišnjeg umjesto otvaranja bolovanja ili ih šikaniraju kad se vrate. Čak trećini radnica ponuđeni su bonusi ako ne koriste bolovanje. Na taj način zdravlje postaje luksuz – radnice strahuju da se ne razbole ili rade bolesne kako bi mogle zaraditi koji dodatni euro potreban život, a bez odmora njihovo zdravlje se sve više narušava.

"Znalo se ženama govoriti da ne smiju jesti za radnim stolom, da će zašporkati robu... Kao da one ne znaju kako paziti na robu koju čitav dan vrte po rukama. To su neugodnosti kojima se radnice malo po malo ponižava, tako ih se tjera da dovode u pitanje koliko vride."



PRENISKE PLAĆE

Ovisno o trenutku istraživanja, radnice su primale plaću između 677 i 750 eura, odnosno čisti minimalac. Samo dio njih dobivao je božićnicu, a na pitanje jesu li primale naknadu za topli obrok ili regres samo su se podsmjehnule. Trećina radnica radila je prekovremene sate za koje nisu bile plaćene. Sve su nam rekle da im plaće nisu dovoljne da podmiri ni osnovne životne potrebe. Zbog toga ovise o prihodima drugih članova kućanstva ili rade sve što mogu da zarade malo više. Ako se dogodi neki izvanredni trošak moraju kupovati na rate ili se snalaziti za posudbu novca. Na pitanje o eventualnoj štednji, radnice odgovaraju: "Nikako", "Dok nije bilo eura, nešto malo smo mogli", "Ha-ha... uvijek fali" ili "Ne vrijedi štediti."

Prema mišljenju radnica, da bi mogle živjeti bez stresa, bez stalnog pritiska da moraju kombinirati kad će što platiti, smiju li nešto kupiti ili ne, mjesečna plaća trebala bi biti 1345 eura. Danas je to dosta skroman iznos iz kojega se vidi da su navikle skromno živjeti. Prema izračunima Novog sindikata, dostojanstvena plaća za 2025. trebala bi biti 2025 eura – gotovo trostruko više od iznosa koji trenutno primaju.



ŠTO BISTE SI PRIUŠTILI KADA BI IMALI VEĆU PLAĆU?

"Svome djetetu bih pomogla da ne mora živjeti u podstanarstvu."

"Da imam bolju plaću, priuštila bi si grijanje u kući."

"Voljela bih otići na more jer nisam nikad bila."

"Riješila bih stambeno pitanje, nisam nikada mogla dići kredit."

"Djeca nisu imala uvjete. Nismo nikad bili na moru. Nemam ni jedne uspomene s djecom gdje smo zajedno otišli na more ili otišli zajedno u grad na večeru. Nisam mogla dati sinu 10 eura da se počasti."

ŠTO BISTE HTJELI PROMIJENITI NA RADNOM MJESTU?

"Plaću." / "Šefa." / "Uvjete rada – htjela bih da su ljudi humaniji." / "Organizaciju rada." / "Ušutkivanje." / "Uvjete rada da nam bude ugodnije...a ne da se ljudi ruše i da im je slabo." / "Smanjiti norme." / "Produžiti godišnje odmore." / "Ponašanje i pristup poslovođa." / "Da se naš rad počne cijiniti."

UVJETI RADA STRANIH RADNIKA

Tri radnice i jedan radnik iz Filipina zaposleni su u tvornici u Međimurskoj županiji koja proizvodi odjeću za luksuzne brendove poput njemačkog Marc Caina i austrijskog Woldorfa. Uz njih, u tvornici radi još šezdesetak radnika s Filipina.

Radnice rade za šivaćim strojevima, a radnik radi ručno, na odjelu rezanja. Zaposleni su na određeno, na godinu dana, iako su im prije dolaska bili obećani ugovori na dvije godine. Ugovore su potpisale, iako nisu razumjele što u njima piše, ali znali su da nemaju izbora – morali su početi raditi kako bi otplatili put iz Filipina i kako bi mogli početi slati novac obiteljima. Plaća im je minimalac, a prvih šest mjeseci od plaće im se oduzimalo za avionsku kartu iz Filipina do Hrvatske, pa im je ostajalo samo tristotinjak eura mjesečno. Njihov radni tjedan traje 58 sati – deset sati tjedno i subotom osam sati. Prekovremeni rad im nije plaćen nego ga poslodavac računa kao “naknadu” za smještaj, koji je prema dogovoru trebao biti besplatan. Zbog toga nikad nisu odbile raditi prekovremeno. Ni tu nisu imale izbora – ako zbog odbijanja prekovremenih dobiju otkaz, odmah gube i krov nad glavom. Također su ih ucjenjivali za održavanje smještaja, rekli su im „ako je nešto neuredno, oduzet ćemo vam s plaće“. U smještaju žive s desetak drugih ljudi.

Radnici nisu smjeli koristiti godišnji odmor uz opravdanje da su „novi“, kao ni bolovanje, pa su radili i bolesni. Na posao su išli rabljenim biciklima, i po kišnom i po hladnom vremenu.

Kao najgore faktore radnici navode nisku plaću i visoku razinu stresa. Osim iscrpljujućih radnih sati i pritiska zbog norme, dodatan stres uzrokovan je oduzimanjem putovnica. Poslodavac je oduzimanje putovnica predstavio kao garanciju za sebe, smatrao je da će radnici zbog toga ostati tamo gdje ih želi, na radnom mjestu. Bez osobnih dokumenata nisu se mogli kretati van Hrvatske, a ni unutar zemlje se nisu osjećali sigurno. Tek kad su se povezali s lokalnim aktivistima putovnice su im vraćene, a na kraju su predali i kaznenu prijavu protiv poslodavca.

Voljeli bi, kažu, da javnost zna kako se tretira strane radnike. Zbog posla su, umorni i on im je ostavio traumu. Da imaju bolje plaće, kažu, priuštiti bi si auto i bolji telefon, a voljeli bi da mogu uštedjeti više i slati više novca obiteljima na Filipine.

Njihova priča i priče naših radnica pokazuju da iza svake sašivene majice, haljine ili hlače stoje ljudi koji zaslužuju poštovanje, pravedne uvjete i priliku da dostojanstveno žive od svoga rada.



"Na mjesečnoj bazi dobijem četiri tone robe od prijatelja i namučim se da ih proslijedim dalje. Bude puno dječje robe jednom ili nijednom obučene. Nitko ne želi rabljenu robu, iako je neostećena. Ne želim da se to baci jer smatram da je tekstilna industrija najveći zagađivač."

"Kad ministri okoliša dolaze u pojedine firme tada se mnoge stvari zataškavaju, strojevi koji inače zagađuju zrak obično su isključeni u tom periodu."

UTJECAJ KLIMATSKIH PROMJENA NA TEKSTILNE RADNIKE

Tekstilna industrija godišnje proizvede više od 100 milijardi novih odjevnih komada, dok 92 tone odjeće svake godine završi na odlagalištima. Prekomjerna proizvodnja ostavlja dubok trag na našem planetu, zagađuje okoliš, zrak, tlo i vodu i pridonosi sve izražajnijim klimatskim promjenama.

Ljeta su iz godine u godinu sve toplija, zime sve blaže i bez snijega. Ekstremni vremenski uvjeti poput iznenadnih oluja, poplava, tuče i suše gotovo su uobičajeni. Sve te promjene osjećaju i tekstilne radnice. Kažu da im vrućine donose umor i glavobolje te posljedično usporavaju rad i otežavaju dolazak na posao.

U pogonima se suočavaju s nizom problema vezanim uz klimatske promjene, ali i s nedostatkom ulaganja u same tvornice, koje se izbjegava da bi troškovi proizvodnje bili što manji. Na primjer, iako je krov u jednoj tvornici prokišnjavao, radnice su morale raditi. U drugoj tvornici vjetar je digao krov, a zbog jačih kiša prozori su procurili pa su radnice stavljale stiropor na njih.

Ljeti su problem neadekvatni klimatski uređaji – neki ne rade dovoljno, a drugi previše pušu pa se radnice smrznu i prehlade. Zbog ograničenog pristupa WC-ima mnoge ne piju dovoljno vode, iako rade na velikim vrućinama. Unatoč svemu, od radnica se i dalje očekuje da rade punom parom i ispunjavaju norme, čak i kada je produktivnost smanjena zbog iscrpljenosti i topline.

Zbog svega toga način proizvodnje mora se promijeniti. Proizvodnja mora postati održivija za okoliš i pravednija za ljude koji u toj industriji rade. Klimatska kriza nije neka udaljena prijetnja – radnici se suočavaju s njezinim izravnim posljedicama. No, modni brendovi za koje proizvode i koji diktiraju cijenu robe, a posljedično i uvjete rada, ne rade ništa kako bi poboljšali uvjete u tvornicama u kojima nastaje njihova roba.

A radnici ne traže puno...

„Hladnu pitku vodu.“

„Limunadu sa šećerom kako bi spriječila padanje u nesvijest“

„Funkcionalni ventilator na svakih 5 do 10 radnika.“

„Nezagađenu vodu zbog koje neću imati problema s bolovima u trbuhu“

Njihovi zahtjevi koštali bi samo mali dio bogatstva koje preko njihovih leđa stječu modne kompanije. Vrijeme je da brendovi preuzmu odgovornost – i za radnike i za planet.

Rješenje leži u pravednoj tranziciji – procesu prelaska na održivo gospodarstvo s niskim emisijama stakleničkih plinova, koje će osigurati da ni radnici ni okoliš ne budu zapostavljeni.

PRAVEDNA TRANZICIJA MORA OSIGURATI:

- poštivanje radničkih prava
- isplatu dostojanstvene plaće
- slobodu organiziranja

RADNICI SU SNAGA SINDIKATA

Naše istraživanje pokazalo je da se mnoge radnice svakodnevno suočavaju s nepravdom, ali rijetko kada imaju priliku to prijaviti. Dio radnica navodi da se, kad imaju pritužbe, obraćaju upravi ili nadređenima, no većinom ne dobivaju nikakav odgovor. Čak 38 posto radnica uopće se ne obraća nikome, zbog straha od otkaza, pritiska poslodavaca i osjećaja nemoći.

U firmama gdje postoji sindikat, radnice često izražavaju sumnju u njegov rad i opisuju ga kao neadekvatan – organizaciju koja postoji “samo na papiru”. Mnoge smatraju da “nema smisla učlanjivati se jer se ionako ništa ne mijenja”. Većina radnica ne zna postoje li kolektivni ugovori, radnička vijeća ili predstavnici koji bi ih trebali zastupati. Štrajkova gotovo da nema, osim rijetkih i kratkih pobuna, poput odbijanja rada subotom.

Ipak, postoje primjeri koji pokazuju da promjena jest moguća. Novi sindikat, zajedno s radnicama i uz podršku međunarodnih organizacija, izborio je otpremnine za radnice Orljave, a danas nastavlja vršiti pritisak na njemački brend Olymp kako bi priznao odgovornost za sudbine radnica. Taj primjer jasno pokazuje da hrabrošću i organiziranošću mogu nastati stvarni rezultati.

Snaga sindikata nije u njegovu vodstvu, nego u ljudima koji ga čine – u radnicama i radnicima koji odluče stati jedni uz druge. Sindikat nisu “oni”, sindikat ste vi, radnici.

PREPORUKE MODNIM BRENDOVIMA

- Umjesto selidbe u zemlje s jeftinijom radnom snagom, uložite u postojeću proizvodnju, održivost tvornica i obuku kvalitetnih radnika.
- Revidirajte i povećajte cijene po kojima naručujete odjeću, kako bi omogućili dobavljačima ponajprije da isplaćuju dostojanstvene plaće i poštuju Ustav RH, a potom i da ulažu u radno okruženje i standarde sigurnosti i zdravlja na radu. Uvedite transparentni sustav određivanja cijena koji će uključivati socijalne i ekonomske kriterije, a ne samo troškovnu učinkovitost.
- Preuzmite odgovornost za svoj dobavni lanac! Kontrolirajte uvjete rada u tvornicama od kojih naručujete robu, provjeravajte poštivanje nacionalnih i međunarodnih zakona i propisa vezanih uz radnička prava u svom dobavnom lancu.





PREPORUKE VLASNICIMA TVORNICA

- Poštujte zakon o radu i kolektivne ugovore. Radno vrijeme, zaštita na radu i pravo na odmor nisu trošak – oni su temelj održivog poslovanja.
- U pregovore s kupcima uključite cijene koje su potrebne za ostvarivanje ustavnog prava, odnosno isplatu dostojanstvene plaće.
- Omogućite radnicima osnovne uvjete na radnom mjestu: pitku vodu, topli obrok, čiste wc-e, uredne i ugodne pogone.
- Poštujte pravo zaposlenih na sindikalno organiziranje i kolektivno pregovaranje. Slušajte prijedloge radnika vezane uz rješavanje problema na radnom mjestu.

PREPORUKE HRVATSKOJ VLADI

- Podignite minimalnu plaću do razine dostojanstvene plaće, kako bi radnici mogli živjeti, a ne preživljavati.
- Pojačajte inspekcijske nadzore i kazne za kršenja radničkih prava.
- Hitno počnite raditi na razvijanju industrijske politike usmjerene na očuvanje postojećih kapaciteta tekstilne industrije na nacionalnoj razini.

ZAŠTITA RADNIKA U VRIJEME KLIMATSKIH PROMJENA

- Prilagodite radne prostore novim klimatskim uvjetima: osigurajte pitku vodu, dovoljno pauza i fleksibilno radno vrijeme tijekom toplinskih valova.
- Štitite radnike i okoliš kroz ulaganja u energetske učinkovitiju opremu i bolju izolaciju, modernizirajte ventilaciju i klimatizaciju kako bi zaštitili radnike od ekstremnih temperatura.

MAJINA PRIČA

Maja ima šezdeset godina. U tvornici koja je proizvodila za talijansku modnu kompaniju Benetton radila je 12 godina na minimalnoj plaći, na odjelu krpanja. Ispričala nam je da su šefovi iz Italije radili mobing nad radnicama – bilo je problema oko odlaska na WC, prigovora oko količine odrađenog posla, vrijeđanja. Radnice su imale pauzu od pola sata, ali Maja kaže da to nije dovoljno, jer “čovjek treba češće odmoriti oči kad radi s tekstilom”.

Plaća koju je zarađivala nije joj bila dovoljna da podmiri životne potrebe i čitav je radni vijek krpala kraj s krajem. Posrećilo joj se, kaže, jer je imala samo jedno dijete o kojem je trebala brinuti. U “trećoj smjeni” je uzgajala i vrt, pa je na stolu u kući uvijek bilo domaćeg povrća i voća. Dan i desetljeća tako su prolazili u radu, radu i radu.

Unatoč svemu, rad u tekstilu bio joj je bitan i na jednoj razini veoma emancipatoran u životu. Vrednovala je socijalnu komponentu posla, druženje s drugim radnicama, priliku da zaradi za svoj kruh.



"Voljela sam svoj posao, svoje kolegice i naša prijateljstva. Tvornica mi je bila drugi dom. Ali o tom domu nitko nije vodio računa, ni gradska vlast, ni država, ni Benetton. Obećavali su nam nova radna mjesta i bolje plaće, i nitko nam nije odgovarao za to što se nijedno obećanje nije ispunilo. Ostale smo potlačene, manje vrednovane, slabo plaćene. Naš se posao tretira kao da je rad za džeparac, a ne pravi i težak posao. Na kori od banane sam pred mirovinu, a državu nije briga."



SENKINA PRIČA

Senka ima 42 godine. Ima dvoje djece koja još uvijek žive s njom i suprugom. S njima u kućanstvu žive i suprugovi roditelji, o kojima zajednički brinu. Gotovo dvadeset godina Senka je radila za malu tvornicu koja je proizvodila za talijanski Benetton, uvijek za minimalnu plaću.

“Vlasnik sve određuje, brendovi postavljaju svoje uvjete, ne pomisle da bi možda mogli dići plaće”, priča Senka. Govori nam da se na radnice u tvornici vikalo ako nešto nisu napravile “dovoljno brzo” ili “dovoljno dobro”. Nakon napornih smjena uvijek su je čekali kućanski poslovi. Na poslu se loše hranila, jela je uglavnom “kruh s namazima”. Često bi joj odjeće ostajala farba po rukama.

Razmišljala je o traženju drugog posla, ali bilo ju je strah otići u neku drugu firmu. “Naš grad je mali, nemamo izbora, znate kako je u Hrvatskoj”, kaže s uzdahom. Senka sanja o sigurnijem životu – voljela bi imati veću plaću da može napokon obnoviti kuću i pomoći djeci da ostvare svoje snove.





"Htjela bih da se više počne cijeniti radnike i naš rad. Radnicima se treba dozvoliti da odu kao dostojanstveni ljudi obaviti WC i popiti čašu vode, a ne da moraju osam do 12 sati gledati u šivaću mašinu. Ne smije se ljudima skidati s plaće po 50-120 eura bezveze, malo više milosti treba imati prema onima bolesnima. Svaki radnik treba imati jednaka prava i ne smiju biti diskriminirani naspram šefova i majstora. Treba povećati plaće tim ljudima jer su zaslužili itekako s obzirom na to koliko se muče za svojim radnim mjestom. Treba početi jednostavno poštivati i cijeniti te ljude i dati im što zaslužuju, jer su uvjeti po tekstilnim tvornicama nikakvi. Znam što znači izrabljivanje, radila sam u tekstilnoj industriji i baš zbog toga sam dala otkaz."

Clean Clothes Campaign



PROFIL ZEMLJE HRVATSKA 2025.

